

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2 grudnia 2020 r.

w sprawie ustanowienia roku 2021
Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego

W roku 2021 przypada: 120. rocznica urodzin i 40. rocznica śmierci jednego z największych Polaków XX wieku – Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego.

Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński urodził się 3 sierpnia 1901 roku w Zuzeli, na pograniczu Podlasia i Mazowsza, zmarł 28 maja 1981 roku w Warszawie. Jego życie było niezwykłym świadectwem służby Bogu i Ojczyźnie, zarówno w czasach pokoju, jak i wojen światowych, które przyszło mu przeżyć. Zawsze pamiętał o Ojczyźnie i o swoich Rodakach. Szczególnie ważne były dla niego prawa człowieka, niezależnie od tego, w jakim okresie historii naszego kraju przychodziło mu ich bronić. Wyjątkowo troskliwie strzegł losów polskiego Kościoła w najczarniejszych latach stalinizmu. Za swoją niezłomną postawę wobec władz komunistycznych, za sprzeciw wobec niszczenia życia społecznego i kościelnego – określony słynnym zdaniem „*Non possumus!*” – spędził kilka lat w więzieniu.

Wielki Polak, święty Jan Paweł II powiedział do kard. Stefana Wyszyńskiego tuż po swoim wyborze: „Nie byłoby na Stolicy Piotrowej tego Papieża Polaka (...) gdyby nie było Twojej wiary niecofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei, Twojego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła, gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, który jest związany z Twoim biskupim i prymasowskim posługiwaniem”.

Nie da się precyzyjniej oddać zasług i określić roli, jaką odegrał w tamtych latach Prymas Stefan Wyszyński dla Polski i Kościoła. Wraz z Janem Pawłem II byli wielkimi nauczycielami narodu i wspierali Polaków w najtrudniejszych chwilach historii naszej Ojczyzny.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej, ustanawiając rok 2021 Rokiem Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego, oddaje Mu szczególny hołd i wyraża pamięć, szacunek i wielkie uznanie dla Jego całego życia, które było wielkim świadectwem umiłowania Ojczyzny i Rodaków. Swym życiem służył Polsce i Kościołowi.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Kardynał Stefan Wyszyński Prymas Tysiąclecia

Prezentowane fotografie pochodzą ze zbiorów:

Historical archive of the Archdiocese of Cologne (Archiwum Archidiecezji w Kolonii)

Instytutu Prymasowskiego Stefana Kardynała Wyszyńskiego

Kancelarii Senatu

Muzeum Zamoyskich w Kozłowie

Polskiej Agencji Prasowej S.A.

Kancelaria Senatu 2021

WARSZAWIE
Chłodna 27

Feliks Buchcaz

Stefan Wyszyński z rodzicami i siostrami, Zuzela, 1906 r.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Podczas niemieckiej okupacji, w latach 1940–1941, ksiądz Stefan Wyszyński przebywał jako kapelan w Kozłówe, w majątku należącym do Aleksandra (pierwszy z prawej) i Jadwigi (pierwsza z lewej) Zamoyskich.

Na zdjęciu podczas święcenia pokarmów w Wielką Sobotę w Nasutowie, 12 kwietnia 1941 r.

[Muzeum Zamoyskich w Kozłówe]

Rekonstrukcja pokoju księdza Stefana Wyszyńskiego w Kozłowce, gdzie pełnił posługę duszpasterską w latach 1940–1941.

[Muzeum Zamojskich w Kozłowce, fot. Anna Fic-Lazor]

W latach 1953–1956 na skutek decyzji władz komunistycznych Prymas był internowany kolejno w Rywałdzie, Stoczku Warmińskim, Prudniku i Komańczy. Na zdjęciu cela, w której mieszkał w klasztorze w Prudniku (1954–1955).

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Prymas Stefan Wyszyński podczas wakacji w Stryżawie, 1962 r.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

R 32.048/65

966 - 1966

SACRUM POLONIAE MILLENIUM

- 17 -

sere ausgestreckten Hände brüderlich erfasst, dann erst können wir wohl mit ruhigem Gewissen in Polen auf ganz christliche Art unser Millennium feiern. Wir laden Sie dazu herzlichst nach Polen ein.

Das walte der barmherzige Erlöser und die Jungfrau Maria, die Königin Polens, die Regina Mundi und Mater Ecclesiae.

- + Stefan Cardinalis Wyszyński
Primas Poloniae.
- + Antonius Batoniak
Archiepiscopus Poznański
- + Jeleń Jan Kamieniecki, arch. Tit.
in Wrocław
- + Carolus Wojtyła
Archiepiscopus hierogolite. Cracoviae
- + Michaël Klepac, Episcopus Ord. Sordaniensis
- + Casimirus Prądkiński, Episcopus Lublinski
- + Ludau Fallesadski Episcopus Lomniensis
- + Piotr Katura, Episcopus Lublinski
- + Antoni Pawłowski, Episcopus Vladislavensis
- + Edmund Kowalski, Episcopus Gedanensis
- + Franciscus Gop, Episcopus in Opole
- + Georgius Hlewin Episcopus Varsoviensis
- + Stefan Gwela Episcopus Cegostochoviensis

- + Georgius Polunin Episcopus Varsoviensis
- + Stefan Gwela Episcopus Cegostochoviensis
- + Bogdan Szlachetka Episcopus Plocensis
- + Joannes Jaroszewicz, Admin. Spont. Kielcensis
- + Bogdan Szlachetka Episcopus Plocensis
- + Stanisław Jankiel, Episcopus in Cieplice
- + Hieronimus Jędrzej, Episcopus in Kadawice
- + Joseph Szlachetka, Episcopus, Vicarius capitularis Varsoviensis
- + Georgius Stroha, Episcopus auxil. in Górzów
- + Franciscus Jędrzej, Episcopus auxil. Posnaniensis
- + Ludvig Włoka, Episcopus auxil. in Wrocław
- + Wenczeslaus Majewski, Episcopus Auxil. Varsoviensis
- + Georgius Modzelewski, Episcopus Auxil. Varsoviensis
- + Carolus Polka, Episcopus Auxil. Tarnob.
- + Julianus Góralski, Episcopus auxil. Cracoviensis
- + Joannes Batoniak Episcopus auxil. Gornensis
- + Jan Zareba, Episcopus auxil. Vladislavensis
- + Jan Wasiniński, Episcopus auxil. Plocensis
- + Joseph Kucpa, Episcopus auxil. Radomensis
- + Wenczeslaus Husztorowicz, Episcopus auxil. in Kiedles
- + Zygfryd Kowalski, Episcopus auxil. Culmensis
- + Ladislaus Rubing, Episcopus auxil. Gornensis
- + Bohdan Bętko, Episcopus auxil. Lodzensis
- + Henricus Jędrzej, Episcopus auxil. in Opole
- + Paulus Latuski, Episcopus auxil. in Wrocław
- + Thaddaeus Szmagryk, Episcopus auxil. Cegostochoviensis

Z inicjatywy Prymasa 18 listopada 1965 r. Episkopat Polski skierował do biskupów niemieckich list z zaproszeniem do udziału w obchodach Milenium Chrztu Polski, w którym znalazły się słynne słowa: „przebaczamy i prosimy o przebaczenie”.

[Historical archive of the Archdiocese of Cologne or AEK, CR III 352 (Archiwum Archidiecezji w Kolonii, Niemcy)]

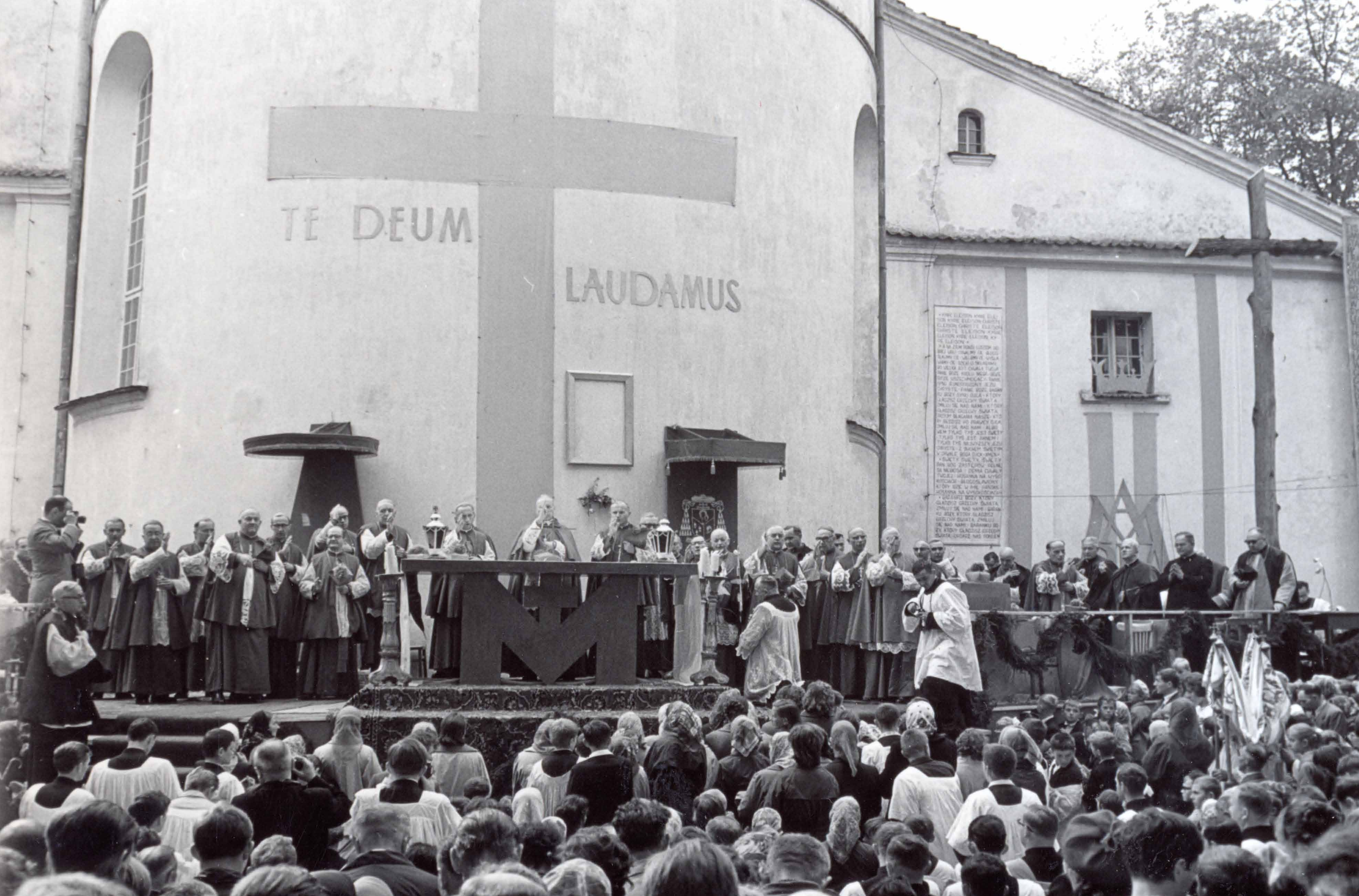
Władze komunistyczne nie zgodziły się na przyjazd papieża Pawła VI na uroczystości Milenium Chrztu Polski w 1966 r. Ojca Świętego reprezentował, jako jego osobisty legat, Kardynał Stefan Wyszyński. Demonstracją protestu w trakcie centralnych uroczystości jasnogórskich było umieszczenie pustego fotela z portretem papieża Pawła VI. Na zdjęciu z lewej stoi bp Stefan Barela, 3 maja 1966 r.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

W latach 1966–1972 władze komunistyczne uniemożliwiły „wędrowkę” kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej po polskich parafiach. W proteście przewożono pustą ramę obrazu. Ze względu na ogromne zainteresowanie wiernych uroczystości odbywały się przy ołtarzach polowych wybudowanych obok kościołów. Na zdjęciu obchody milenijne w Drohiczynie.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Prymas Stefan Wyszyński witany chlebem i solą podczas obchodów milenijnych,
obok kapelan ksiądz Władysław Padacz, Włocławek, 1966 r.

[Muzeum Zamoyskich w Kozłowie]

Prymas Stefan Wyszyński w drodze powrotnej z uroczystości milenijnych w Sosnowcu, 1967 r.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Prymas Stefan Wyszyński podczas wakacji na spotkaniu z góralkami, Bachledówka, 1967 r.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Prymas Stefan Wyszyński podczas wakacji, Bachledówka, lipiec 1968 r.

[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Rezydencja Arcybiskupów Warszawskich przy ul. Miodowej w Warszawie, 20 stycznia 1974 r.
[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Kardynał Stefan Wyszyński z papieżem Janem Pawłem II podczas audiencji dla Polaków w Auli Pawła VI, początek pontyfikatu, Watykan, 23 października 1978 r.

[PAP, fot. Andrzej Kossobudzki-Orłowski]

Jedno z ostatnich zdjęć Prymasa Stefana Wyszyńskiego
[Instytut Prymasowski Stefana Kardynała Wyszyńskiego]

Uroczystości beatyfikacyjne Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia
oraz matki Elżbiety Róży Czackiej w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie, 12 września 2021 r.

[Kancelaria Senatu, fot. Grzegorz Krzyżewski]

[Kancelaria Senatu, fot. Grzegorz Krzyżewski]

[Kancelaria Senatu, fot. Grzegorz Krzyżewski]

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 10 września 2021 r.

w związku z beatyfikacją kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Tysiąclecia

Chcąc ukazać wielkość postaci Prymasa Tysiąclecia, należy przywołać słowa Jana Pawła II skierowane do kardynała Stefana Wyszyńskiego podczas spotkania z Polakami następnego dnia po inauguracji pontyfikatu, 23 października 1978 r.: „Nie byłoby na Stolicy Piotrowej tego Papieża Polaka, który dziś pełen bojaźni Bożej, ale i pełen ufności rozpoczyna nowy pontyfikat, gdyby nie było Twojej wiary, nie cofającej się przed więzieniem i cierpieniem, Twojej heroicznej nadziei, Twego zawierzenia bez reszty Matce Kościoła, gdyby nie było Jasnej Góry i tego całego okresu dziejów Kościoła w Ojczyźnie naszej, które związane są z Twoim biskupim i prymasowskim posługiwaniem”. Te słowa są niejako kluczem do zrozumienia zarówno osoby, jak i opatrnościowej roli Wielkiego Prymasa w powojennej historii Kościoła w Polsce, biskupa, który umieścił w swoim herbie słowa zawierzenia i ofiarowania wszystkiego „Samemu Bogu przez Maryję” (*Soli Deo per Mariam*).

Urodzony w Zuzeli, na pograniczu Podlasia i Mazowsza, w 1901 r. Stefan Wyszyński wywodził się z podlaskiej szlachty. Na jego rozwój osobowości miały wpływ atmosfera głębokiej religijności w rodzinnym domu, a także wielka gorączka niepodległościowa, dająca się odczuć także w szkole. To wówczas, jako dziewięcioletni chłopiec, nauczycielowi, który za rozmowy w języku polskim karał dzieci, pozostawiając je bez obiadu w szkole, powiedział, że więcej tu nie wróci. Ojciec okazał zrozumienie dla syna i po jakimś czasie nauki w domu przeniósł go do gimnazjum im. W. Górskiego w Warszawie.

W 1920 r. młody Stefan Wyszyński wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1924 r. Pracował najpierw jako wikariusz przy katedrze włocławskiej, jednocześnie został redaktorem dziennika diecezjalnego „Słowo Kujawskie”, pełnił także funkcję prefekta w szkółce fabrycznej „Celulozy”. Po roku został wysłany na studia na Wydziale Prawa Kanonicznego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, zapisał się także na Wydział Nauk Społeczno-Ekonomicznych. W 1929 r. obronił doktorat na podstawie pracy „Prawa rodziny, Kościoła i państwa do szkoły”. Wykładał ekonomię społeczną i socjologię w seminarium duchownym, a w 1932 r. został naczelnym redaktorem „Ateneum Kapłańskiego”. Ponadto prowadził Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy, działał w Chrześcijańskich Związkach Zawodowych. Były to lata kryzysu ekonomicznego, stąd przyszedł Prymas wiele uwagi poświęcał rozwiązaniu problemów społecznych. W 1937 r. kardynał August Hlond powołał go na członka Rady Społecznej przy Prymasie Polski.

Po wybuchu II wojny światowej ks. Stefan Wyszyński był poszukiwany przez gestapo, na szczęście bezskutecznie. Pomagał w Zakładzie dla Ociemniałych w Laskach, a podczas powstania warszawskiego był kapłanem oddziału AK Okręgu Wojskowego Żoliborz, nosząc pseudonim „Radwan III”.

W lutym 1945 r. wrócił do Włocławka, zajął się organizowaniem seminarium duchownego. Oprócz sprawowania urzędu rektora seminarium ksiądz profesor Wyszyński redagował pismo diecezjalne „Ład Boży”, prowadził duszpasterstwo młodzieży, głosił kazania i dużo spowiadał. Wkrótce o jego pełnej poświęcenia służbie mówił cały Włocławek.

4 marca 1946 r. papież Pius XII wyniósł ks. Stefana Wyszyńskiego do godności biskupa, powierzając mu zarząd diecezją lubelską. Sakrę biskupią otrzymał 12 maja 1946 r. na Jasnej Górze z rąk kardynała Augusta Hlonda. 22 października 1948 r. zmarł kardynał Hlond, prymas Polski. Biskup Wyszyński na mocy decyzji papieża Piusa XII przejął po nim zarządzanie archidiecezjami warszawską i gnieźnieńską, a zarazem objął urząd prymasa Polski. Trwała wówczas ponura i tragiczna era stalinowska. Na porządku dziennym były prześladowania, przemoc, gwałty i niesprawiedliwości, którym Prymas jako sternik polskiego Kościoła, musiał stawić czoła.

Był zwolennikiem zgody, ale nigdy ugody, o czym świadczy podpisane w 1950 r. porozumienie z rządem PRL. Niestety, zamiast oczekiwanego wyciszenia walki z Kościołem 20 stycznia 1951 r. nastąpiło aresztowanie biskupa Czesława Kaczmarska z Kielc, któremu wytoczono haniebny proces o prowadzenie agenturalnej działalności na rzecz USA i Watykanu. Wielu historyków prezentuje pogląd, że sprawa kurii kieleckiej miała być przygrywką do postawienia przed sądem samego Prymasa.

29 listopada 1952 r. Prymas znalazł się na ogłoszonej w Watykanie liście nowo mianowanych kardynałów. Władze nie wydały Prymasowi paszportu, by mógł w styczniu 1953 r. odebrać w Rzymie kapelusze kardynalski. Czarę goryczy przelał dekret Rady Państwa z 9 lutego 1953 r. o obsadzaniu stanowisk duchownych, według którego odtąd każda nominacja w Kościele, nawet przeniesienie wikarego na inną placówkę, miała być uzgadniana z władzą państwową. Kardynałowi Wyszyńskiemu pozostała jedyna odpowiedź: *Non possumus!* („Nie możemy pozwolić!”).

Nieugiętego Prymasa 25 września 1953 r. komuniści uwięzili na 3 lata. Umieszczono go najpierw w opustoszałym klasztorze kapucynów w Rywałdzie koło Grudziądza, następnie w Stoczku Warmińskim, potem w Prudniku na Opolszczyźnie oraz Komańczy w Bieszczadach.

W więzieniu Prymas opracował wielki program Ślubów Jasnogórskich, przygotowujący Naród do obchodów Milenium Chrztu Polski. 3 maja 1957 r. rozpoczęła się Wielka Nowenna, a w sierpniu tegoż roku – wędrówka kopii Cudownego Obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej po wszystkich polskich parafiach. Po to, aby w Jej ramiona oddać „wszystko, co Polskę stanowi”.

Milenijne obchody były wielkim triumfem Kościoła i Narodu, zwiastunem nadchodzącej wolności. Szczęśliwie dożył Ksiądz Prymas owoców swej pracy nad wolnością: 2 lata przed śmiercią witał na polskiej ziemi Piotra naszych czasów, Papieża Polaka, a rok później radził rodzącemu się ruchowi „Solidarności”, jak należy zagospodarować wolność zewnętrzną, polityczną i gospodarczą, aby poczuć się ludźmi wolnymi wewnątrz. Mówił proroczo w kazaniu do kombatantów 24 stycznia 1981 r.: „Czasy, które idą, żądać będą od nas nowych mocy moralnych, duchowych, społecznych, zawodowych kompetencji, a także wysokiego poziomu kultury ojczyściej, rodzimej, która będzie pokarmem dla tych, co po nas przyjdą. Naród przecież nie umiera, tylko my się wymieniamy, a Naród trwa. (...) Dlatego nie wystarczy dziś czekać. Trzeba rewidować swoje sumienie, życie narodowe i domowe. Trzeba siebie pytać, jak przebiega wychowanie młodzieży, co właściwie ta młodzież od nas ma i co może zaczerpnąć z naszych doświadczeń”.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej wyraża hołd wielkiemu mężowi stanu, jakim był kardynał Stefan Wyszyński, wielkiemu Polakowi, który swoim bogatym życiem i proroczym widzeniem wszedł do historii Polski.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI